

4

12

26

INHOUD

3 Van de redactie

WEVEN ALS PASSIE

4 Weven met een missie
7 Blijven verrassen en verbazen
8 Kleur en veel technieken
24 De kettingdraden spelen mee
34 Ambachtelijk weven

WEVEN IN HET BUITENLAND

12 Op de golven van de tijd
32 Van gezelschap tot meester

STOF TOT WEVEN

15 Zon, zee, waterkant
16 Vuur en water
18 Kleuren in de lucht
19 Summer breeze

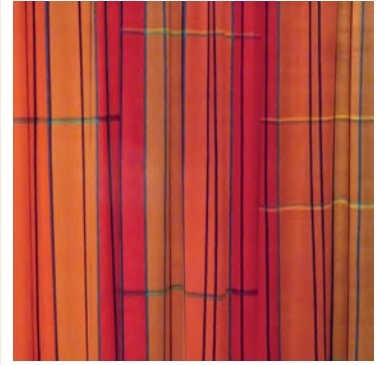
WEEFNETWERK

28 Vacature secretaris
28 Nieuwe leden
29 Tweedaagse Weefontmoeting
29 Van het bestuur
30 Aandacht voor eigenheid
36 Cursussen

EN VERDER

10 De inkle loom
20 Portfolio
26 De Katoendrukkerij
36 Vooruitblik
37 Boekbespreking

32

19

24

VAN DE REDACTIE

We hebben dit jaar op alle fronten geëxperimenteerd om samen met jullie tot een nieuw uiterlijk en een vernieuwde inhoud van WEVEN te komen. Ook dit keer hebben we weer reacties gekregen over het papier, de kleurvlakken achter de artikelen, de voorkant en de lettergrootte. Die hebben we allemaal meegewogen in onze keuzes voor de toekomst. Dit laatste nummer van 2020 heeft wat ons betreft de kwaliteit en uitstraling die we willen: aantrekkelijk, fris, interessant en vernieuwend.

In dit nummer is er aandacht voor opleidingen en erfgoed, ontwerpen, getouwen, de tweedaagse Weefontmoeting, inspiratiebronnen, verenigingsnieuws en veel mooi weefwerk. Hoewel het natuurlijk onze taak is om een interessant en veelzijdig tijdschrift te maken, is de redactie altijd blij met inbreng van leden, zoals ditmaal prachtige werkstukken voor het Portfolio en het weefverslag van Mieke Kerkhof. En tot slot: met de komst van Mieke Til is de redactie weer op volle sterkte.

Geniet van dit nummer en een mooie herfst vol weefplezier gewenst!

WEVEN MET EEN MISSIE

DOOR WOUTJE DE ZEEUW

FOTO'S HELENA LOERMANS (behoudens foto schilderij Velázquez)

Helena Loermans woont en werkt sinds 1987 in Portugal waar ze een paar jaar later in Odemira haar weefatelier is gestart. In 2015 ontdekt ze het schildersdoek als weefsel en als object van onderzoek, met een grote impact voor haarzelf en voor de kunstwereld.

Helena Loermans

De eerste weefflessen volgt Helena in Nederland bij Erica de Ruiter, maar voor het grootste deel is ze autodidact. In Portugal wilde ze weefsels maken die opener zijn, minder zwaar en daardoor beweeglijker. Ze maakt sjaals, kragen en babydekentjes in luchtige weefsels van linnen, kasjmier en climayarn, garen dat de temperatuur reguleert en bekend is van sportkleding. Voor de grap is ze ooit parasols gaan maken met oude frames die ze vond. Helena: "Daarvoor gebruik ik de zelfkant die overblijft van de stof bij de productie van kleding. Ik ben met de parasols begonnen en het is een beetje uit de hand gelopen. Ik maak ze nog steeds maar tegenwoordig met mooie nieuwe frames."

ONTDEKKING SCHILDERSDOEK

Helena is host ondernemer in het EU-project Erasmus voor Jonge Ondernemers, waarbij jonge ondernemers een beurs kunnen aanvragen om stage te lopen. "Ik heb de afgelopen jaren een Spaanse, Poolse en Litouwse stagiair gehad om te leren hoe je een studio runt en om te leren weven. De Poolse had kunstgeschiedenis en schilderkunst gestudeerd. Het was voor mij logisch dat ze haar eigen schildersdoek zou gaan weven. Later vertelde ik hierover aan een Spaanse mevrouw die mijn atelier binnenkwam. Zij bleek restaurator te zijn in het Prado Museum in Madrid en ze vertelde dat in de 16^e/17^e eeuw Spaanse schilders op doek met een geweven patroon hebben geschilderd. Ik ben gaan zoeken en vond een studie naar schildersdoek van El Greco. Ik voelde meteen dat dit voor mij van grote betekenis zou zijn; het was alsof El Greco aan mijn deur klopte. Dat je iets kunt reconstrueren uit de 16^e/17^e eeuw dat verborgen zit onder verf en er tegelijkertijd nog is, want het schilderij bestaat nog. Ik wilde het analyseren en naweven. Van oorsprong ben ik medisch analiste, daardoor is onderzoekend werken voor mij vanzelfsprekend en dat heb ik benut in mijn onderzoek naar het schildersdoek. Vervolgens vond ik een schilderij van Velázquez op schildersdoek met een patroon. Zo is het gaan rollen."

Kraag in linnen

Nageweven schildersdoek

PROCES ONDERZOEK

In haar zoektocht op het internet vindt Helena telkens een schilderij waarvan een technische studie is uitgevoerd en waarbij is beschreven dat het schildersdoek een geweven patroon bevat. Ze beschrijft hoe ze te werk gaat. "Ik vraag degene die de technische studie heeft uitgevoerd of er een hoge resolutie X-ray image van het schilderij beschikbaar is. Die krijg ik tot nu toe altijd toegestuurd. Ik zet die op mijn computer en zoek naar stukjes waar ik het patroon in het doek kan zien en ga het dan analyseren. Het moeilijkste is om de herhaling in het patroon te vinden. Velázquez heeft bijvoorbeeld op een doek geschilderd waarvan de herhaling van het patroon over 140 draden in de ketting en 140 in de inslag gaat. Als ik eruit ben, ga ik het patroon naweven waarbij ik het origineel zo dicht mogelijk probeer te benaderen. Ik krijg van de musea het aantal draden per centimeter voor ketting en inslag. Het is lang niet altijd duidelijk wat ketting en wat inslag is als er geen zelfkant is. Ik gebruik linnengaren met een zodanige dikte dat ik de originele dichtheid kan benaderen. De oorspronkelijke draad is weinig onderzocht, er wordt aangenomen dat het linnen of hennep is. Op foto's is dat niet te zien en het doek zelf is niet meer toegankelijk omdat het aan de voorkant beschilderd is en aan de achterkant bedoekt. Voor het weven zelf gebruik ik een handweefgetouw met computerbesturing, een AVL Compu Dobby, en de rieten die ik heb. Soms is het 17 draden per centimeter, dan moet ik het verdelen op basis van het beschikbare riet. Ik wil het patroon tot leven brengen door het te weven. Het eindpunt in mijn atelier is een rol nageweven doek met het patroon. Dat gaat dan ook naar het betreffende museum."

Recent heeft een Italiaanse conservator een lijst gepubliceerd van schildersdoeken met een patroon, waarop inmiddels 250 schilderijen staan. Er is dus nog veel te analyseren en te reconstrueren. Helena wil dat de textielkennis van het schildersdoek behouden blijft. Inmiddels heeft haar onderzoek de nodige bekendheid gekregen. In 2019 is ze uitgenodigd op Yale University

Lab O drawing

Diego Velázquez, Spanish, 1599–1660
The Education of the Virgin

Scarves

voor workshops tijdens het congres Conserving Canvas, een project van de Getty Foundation in de Verenigde Staten. Helena: "Toen ik wist dat ik daarheen zou gaan, ben ik gaan kijken of er schilderijen in de Yale Art Gallery zijn van een van de schilders die ik heb onderzocht. Ik vond een publicatie over een restauratieonderzoek naar een schilderij van Velázquez. Ik heb een hoog resolutie X-ray image gevraagd en gekregen, het doek geweven voordat ik naar Yale University ging en daar een rol achtergelaten. De onderzoeker was er blij mee omdat hij nu aan zijn studenten kan laten zien en voelen waarop het schilderij is geschilderd."

PATRONEN BESCHIKBAAR

De bindingstekeningen van alle schildersdoeken die ze heeft onderzocht, staan op de website. Ze doet dat bewust. "Ik ben van mening dat het niet van mij is. Het doek, het schilderij en de patronen zijn niet van mij, voor mij is het essentieel dat de kennis bewaard blijft. Ik word er blij van dat het mogelijk is om vanuit mijn plekje op de wereld iets te doen dat zoveel impact heeft."

Meer informatie:

www.labo.pt

helenaloermans.blogspot.com

Atelier Lab O

Schilderij Velázquez met nageweven canvas